

Nederland Lokaal verkiezingsprogramma

Nederland Lokaal (NL) is een platform van lokale leiders die in de afgelopen tien jaar zijn begonnen met een nieuwe lokale partij omdat de landelijke politieke partijen er in onze gemeenten een potje van maakten. De lokale bestuurders van landelijke partijen waren – en zijn – meer met hun eigen carrières en hobby's bezig dan met doen waarvoor ze gekozen zijn: goed, efficiënt en vooral dienstbaar besturen. Maar erger nog, met hun amateurisme en hun dure projecten verspilden ze op lokaal niveau miljoenen uit de gemeentekassen.....en moeten nu dus ook hard bezuinigen op allerlei belangrijke voorzieningen voor hun inwoners.

De stelling in ons verkiezingsprogramma is dat het op landelijk niveau zelfs nog veel erger is. De gezamenlijke landelijke partijen hebben in de afgelopen regeerperiodes, in welke samenstelling dan ook, minstens 20 miljard euro per jaar verspild.....en zijn dus zelf degenen die vooral verantwoordelijk zijn voor het begrotingstekort. Nederland Lokaal wil daarom op landelijk niveau hetzelfde doen als in onze gemeenten, waar we intussen als lokale partijen bijna een kwart van de stemmen krijgen: ophouden met verspillen, verbieden dat politici meer van (uw!) geld uitgeven dan er binnenkomt.

Om dat programma alvast even kort samen te vatten, Nederland Lokaal wil een beleid waarin:

- 1. De overheid niet meer geld uitgeeft dan er binnenkomt.....en met uw geld net zo zuinig omspringt als u in uw eigen huishouden.**
- 2. De uitvoering van zo veel mogelijk overheidstaken (weer) letterlijk dicht bij uw huis komt te liggen, zodat u niet meer van het bureaucratische kastje naar de digitale muur gestuurd wordt.**
- 3. Alle uitgaven van overheidsgeld voor burgers transparant en controleerbaar worden verantwoord.**
- 4. De overheid niet meer aan mensen voorschrijft wanneer ze met pensioen moeten of hoe vaak ze moeten douchen in een verpleeghuis: mensen moeten eerst de ruimte krijgen om daar samen uit te komen met flexibele oplossingen voor ieders behoeften.**
- 5. De overheid geen 'hokjes' meer maakt voor mensen met of zonder indicaties, tientallen soorten uitkeringen, etc.: iedereen moet kunnen meedoen in onze samenleving.**

En wij denken dit te kunnen realiseren via datgene wat wij participatiedemocratie noemen: wij vertrouwen op de inzet en op de kennis bij de Nederlanders zelf en op hun vermogen om samen tot zinnige oplossingen voor problemen te komen. De pendant van participatiedemocratie is het dienend bestuur, dat ondersteunt en faciliteert....in plaats van steeds meer te 'centraliseren', uitgaande van onvermogen en onwil bij de burgers. Wij zijn van mening dat de huidige landelijke partijen en politici zichzelf belangrijker zijn gaan vinden dan de mensen en dat daar een einde aan moet komen!

ONS CENTRALE PUNT: EEN EINDE MAKEN AAN DE NATIONALE VERSPILLING

Nederland Lokaal heeft in de afgelopen jaren in heel wat gemeenten bestuursverantwoordelijkheid gekregen en dus ook financiële verantwoordelijkheid. En om dat maar heel duidelijk te zeggen: dat betekent dat onze bestuurders uw geld mochten uitgeven. Zij hebben veelal een einde gemaakt aan de verspilling van enorme bedragen aan overbodige industrieterreinen, slecht renderende dorps- en stadscentra en natuurlijk hele dure gemeentehuizen.

En wij stellen dat het verspillen van gemeenschapsgeld op landelijk niveau eigenlijk nog veel groter is. Waar het Nederland Lokaal om gaat is dat deze lokale fouten in feite ook op nationaal niveau zijn gemaakt door de landelijke politici. Alle landelijke partijen hebben zonder uitzondering meer geld uitgegeven dan er was om hun eigen kiezers tevreden te kunnen stellen. En dat konden en deden ze gemakkelijk en zonder pijn omdat het ten eerste niet hun eigen geld was en ten tweede ze toch nooit (persoonlijk!) verantwoordelijk gesteld werden. En we zien dit verschijnsel, eigenlijk deze wanprestatie, intussen overal waar bestuurders met ons geld gaan 'spelen': bij woningcorporaties, zorginstellingen en scholen. Na fusies ontstaan daar kleine clubjes van bestuurders die dure en overbodige gebouwen neerzetten of zelfs gaan speculeren met het geld dat voor het onderwijs bedoeld is. Met als resultaat dat huizen niet meer gebouwd kunnen worden of zelfs salarissen van leraren niet meer betaald. En dat is helaas nog maar het topje van de ijsberg van wanprestaties waar ons onzinkbaar geachte land tegen opgelopen is. De bestuurlijke verspilling heeft al jarenlang sluipend zorg, onderwijs en zelfs harde taken als het politiewerk stap voor stap uitgehold. Steeds meer geld voor management, allerlei projecten en speeltjes – die dan 'innovatie' genoemd worden – maar steeds minder mensen voor de klas, aan het bed en op straat.

De financiële paragraaf van ons verkiezingsprogramma gaat dan ook voor een groot deel over de genoemde verspilling van overheidsgeld. Wij denken dat er minstens 20 miljard per jaar zinloos of zelfs contraproductief wordt uitgegeven, een bedrag waarmee we dus het hele overheidstekort tot nul kunnen reduceren maar zelfs kunnen gaan aflossen.

Het gaat er om dat er iets fundamenteel verandert aan de manier van besturen en organiseren van de overheid. Daarvoor hebben we een paar 'vuistregels' opgesteld, regels die overigens de hele huidige bestuurscultuur letterlijk op zijn kop zullen zetten.

Vuistregel 1 is dus: decentraliseer het uitvoerende werk zoveel mogelijk. Negentig procent van het werk kan en moet onder verantwoordelijkheid van de directe uitvoerder kunnen liggen en samenwerking moet 'van onderop' plaatsvinden. Het enige wat je als bestuurder echt moet (willen) weten is of de mensen waar je iets voor doet er tevreden over zijn.

Vuistregel 2 is: stop met de gruwelijke 'vermenging' van marktwerking en overheidstaken. Volgens Nederland Lokaal is juist de verwatering van het onderscheid er de oorzaak van dat we op allerlei terreinen het slechtst mogelijke resultaat krijgen. Zoals woningcorporaties en schoolbesturen die met belastinggeld ondernemertje gaan 'spelen': zij hebben wel de lusten van de markt, maar niet de lasten!

Vuistregel 3 is de noodzaak van transparantie en controle als het gaat om het uitgeven van belastinggeld. Het moet volstrekt afgelopen zijn met het woud van instellingen, ZBO's, etc waarbinnen nu miljarden aan uitvoeringsgeld zonder fatsoenlijke controle worden uitgegeven. Nederland Lokaal constateert dat de landelijke overheid zelf daarbij zonder meer de hoofdschuldige is, door systematisch

miljarden uit te geven waarvan zelfs de Rekenkamer niet kan achterhalen hoe en waarom, laat staan met welk gevolg dat is gebeurd. Het is in de overheidswereld zelfs erg gebruikelijk dat er geen resultaatverplichting is maar alleen een procesmeting.

Er is een vijftal terreinen waarop naar onze mening de overheidsverspilling niet alleen heel groot, maar ook goed te bestrijden is.

1. Weggegooid geld aan megalomane projecten

Op het moment dat Nederland had moeten investeren in 'digitale infrastructuur', de aanleg van glasvezelnetwerken en de aansluiting van alle huishoudens op snelle en geavanceerde internetverbindingen – waar we nu veel geld per maand voor moeten betalen – kozen onze bestuurders massaal voor .....treinen. Voor de infrastructuur die in de 18e eeuw modern was.

Het resultaat is bekend: de Betuwelijn zal miljarden blijven kosten, al was het alleen maar omdat de lijn niet goed doorloopt in Duitsland. Hetzelfde geldt voor de HSL, waarvan alleen de Groene Hart Tunnel al een miljard kostte. Omgerekend betalen we als burgers vele miljoenen per minuut tijdwinst van de schaarse reizigers en intussen is erkend dat de lijn altijd verliesgevend zal blijven.

2. Slechte organisatie van eigen processen van de landelijke overheid.

De overheid blijkt niet in staat om haar eigen organisatie op orde te brengen. De klachten over de uitvoering van overheidstaken – vooral ook op kernterreinen zoals belastingen en uitkeringen – nemen toe, zoals de Ombudsman uitvoerig heeft gedocumenteerd. Volgens onafhankelijke wetenschappers gaat het om niet minder dan 4 miljard euro per jaar, sommigen komen zelfs tot 9 miljard euro, als je alle 'kleine mislukkingen' (zoals een Elektronisch Patiëntendossier met 'slechts' 300 miljoen verspilling) erbij optelt.

De reden voor de problemen is eenvoudigweg slecht beleid, zowel bij het ontwerp, als bij de aanbesteding en de uitvoering. Ook daarvoor hebben we intussen goede evaluaties en analyses: het blijkt vrijwel altijd, net zoals bij de 'megalomane projecten' onder punt 1 te gaan om besluitvorming in kleine kring, waarbij politieke (wens)doelen prioriteit krijgen boven de – vrijwel altijd in een vroeg stadium afgegeven – waarschuwingen van experts en van ambtenaren. En het resultaat is vrijwel altijd dat de uitvoerders worden opgescheept met systemen die niet goed werken, zoals het C2000 communicatiesysteem voor de crisisdiensten of de ICT-systemen van de belastingdienst en het UWV. In al deze gevallen zien we zelfs dat er binnen deze diensten verzet ontstaat bij de uitvoerende mensen, die met zwartboeken of brandbrieven naar buiten treden.

3. Inefficiëntie bij regie over onderwijs- en zorgtaken

In de afgelopen jaren is de overheid een gigantische uitvoeringsorganisatie geworden. Niet alleen Den Haag staat vol met 'torens' die gevuld zijn met ambtenaren, maar in het hele land zijn de grootste kantoorpanden bezet door bijvoorbeeld het UWV, de uitvoeringsmachine voor de sociale zekerheid. Bovendien voert de overheid regie over onderwijs en zorg, sectoren die ook door fusiegolven bestaan uit mega-instellingen. We weten intussen dat het personeel van al deze instellingen – de professionals in

onderwijs en zorg – veel problemen heeft met gedetailleerde regelgeving, bureaucratie, zware managementlagen, etc. Wat we volgens Nederland Lokaal nog niet voldoende realiseren, is hoeveel geld je in dat soort organisaties verspilt door inefficiëntie. Maar net zoals dat het geval is bij de grote projecten.....zijn de negatieve gevolgen van inefficiëntie en bureaucratie niet 'voelbaar' voor degenen die de besluiten nemen. Sterker nog, ze zijn in feite nauwelijks zichtbaar, omdat de activiteiten niet gefinancierd worden op basis van resultaat maar op basis van centraal vastgestelde verdeelsleutels. In een dergelijk systeem wordt het veld niet beoordeeld op grond van hun resultaten en prestaties, maar alleen afgerekend op het voldoen aan 'papieren normen'.

Voor Nederland Lokaal gaat het hier niet om incidenten maar om een systeemfout van zeer ernstige aard. Besluiten over de inzet van honderden miljarden voor onderwijs en zorg worden genomen in Haagse torens op grond van een papieren werkelijkheid. En dat kost drie keer geld:

Ten eerste doordat er heel veel geld fout wordt ingezet (zinloos, dubbel)...en niemand dat in de gaten heeft omdat de subsidie niet door resultaten maar door formele criteria wordt bepaald.

Ten tweede doordat de professionals in de uitvoering heel veel tijd kwijt zijn om in de praktijk de verkeerde effecten te corrigeren (of gefrustreerd raken omdat ze hun werk niet goed kunnen doen.

Ten derde omdat – hoe bizar het ook is – de instellingen heel veel geld kwijt zijn om nadat ze hun werk gedaan hebben alles precies te verantwoorden volgens de geldende regeltjes en richtlijnen.

4. Falende hulp- en steunsystemen

Bij zorg en onderwijs is er nog sprake van een redelijk te registreren 'output' in de vorm van echte effecten, zoals diploma's, genezing, etc. In de afgelopen jaren zien we echter ook een enorme groei in door de overheid betaalde sectoren die gericht zijn op de groepen met (ernstige) problemen. Er gaat jaarlijks ongeveer 30 miljard naar zogenaamde non-participanten, individuen of huishoudens die om wat voor reden dan ook niet of nauwelijks aan de samenleving participeren. Een groot deel is inkomensondersteuning, maar er is ook meer dan 10 miljard beschikbaar voor directe hulp en steun, zoals in de jeugdzorg, de re-integratiesector, etc.

Nu zijn er al jarenlang 'alternatieve' systemen, die het perfect doen tegen veel lagere kosten, zoals Buurtzorg, Opvoedpoli's etc. Deze werken allemaal volgens hetzelfde principe: de cliënt staat centraal, krijgt steun van een en dezelfde persoon, die als het nodig is hulp van specialisten kan invoeren. In dit systeem is er ook weer ruimte voor persoonlijk contact met cliënten – die jarenlang alleen maar formulieren gezien hebben - en het personeel van de grote zorginstellingen met hun duizenden mensen staat dan op dit moment ook in de rij om bij zo'n kleinschalig club in de wijk te mogen werken. Win-win: goedkoper, meer werkvreugde, betere hulp.....diverse experimenten hebben aangetoond dat je voor de helft van het geld dat nu per gezin wordt uitgegeven veel betere

5. Lokale Noord-Zuidjes

Het is niet alleen de landelijke overheid die verspilt: we hebben dit punt Noord-Zuidjes genoemd naar analogie van de Noord-Zuidlijn in Amsterdam, maar we hadden ook een Haagse tramtunnel, een Rotterdamse parkeergarage of een willekeurig overbodig industrieterrein kunnen noemen. Ook lokale overheden zijn voortdurend bezig om zichzelf met prestigeprojecten belangrijk te maken, waarbij veel te

grote en te dure stadhuizen de kroon spannen. In de afgelopen tien jaar hebben gemeenten in Nederland meer dan 1,5 miljard uitgegeven aan de bouw van nieuwe gemeentehuizen, vaak als gevolg van herindeling, waarbij in plaats van voor goedkopere oplossingen snel gekozen werd voor nieuwbouw. Deze 1,5 miljard is overigens uitgegeven door niet meer dan 80 gemeenten, een kwart van het totaal. En voor de goede orde, er zijn ook tal van voorbeelden van gemeenten die het kennelijk wel afkunnen met aanpassing van het bestaande: er zijn gemeenten die voor minder dan 50 euro per inwoner klaar zijn tegenover gemeenten die bijna 1000 euro per inwoner in een bestuursgebouw steken. Ook hier gaat het overigens vaak domweg om slechte planning en beheer. Het komt zelden voor dat lokale bestuurders en ambtenaren evenveel verstand van zaken hebben als de projectontwikkelaars waar ze mee rond de tafel zitten, net zoals het zelden voorkomt dat bestuurders echt luisteren naar de inwoners die vaak heel andere opvattingen hebben over de inrichting van hun omgeving.

Samengevat: waar het Nederland Lokaal om gaat is dat er aantoonbaar in de afgelopen jaren meer dan 20 miljard per jaar is verspild door politieke hobby's, slecht beheer, onvoldoende regie, etc. Dat is dus nog meer dan het bezuinigingsbedrag waarvoor de landelijke partijen nu allerlei zware maatregelen moeten nemen....en daarmee nog steeds meer geld blijven uitgeven dan er binnenkomt. Wat Nederland Lokaal wel nadrukkelijk wil is dat er een einde komt aan de verspilling, zodat we al binnen een of twee jaar een begrotingsoverschot hebben om de schuld mee af te lossen. En dat is realistisch en realiseerbaar.